

krajin; nadalje javlja tajnik, da je dež. vlada pravila potrdila. Tačasni odbor je tudi v imenu društva častital trgovski in obrtni zbornici k 50letnici njenega obstanka, ter pozdravil predlog, glede ustanovitve slovenske trgovske akademije, o katerem je temeljito poročal gosp. dr. V. Murnik. (Gospod dr. V. Murniku zadoni burno odobravanje). Poročevalec je tudi omenjal, da v kratkem razjasni temno trgovsko obnebo v novo društveno glasilo „Slovenski trgovski vestnik“, kateri kmalu izide; konečno je klical novemu društvu „rasti, cveti in razcvetaj se“. (Poročilo je bilo splošno odobreno).

Gosp. dr. Kušar izražal je v svojem laskavem govoru zahvalo pripravljenemu odboru.

Na predlog gosp. Rohrmanna so bili izvoljeni z vsklikom gg: predsednikom ces. svetnik J. Murnik, podpredsednikom Ferdo Kersnik in predsednikom društvene razsodišča dr. Karol Triller.

Z glasovnicami pa so bili izvoljeni v odbor izmed trgovskih nastavljenecv: gg.: A. Jagodič, F. Anderwald, J. Babnik, J. Derčar, J. Kessler, J. Kostevc, P. Majdič, F. Mulaček, A. Železnikar. Trgovci gg.: J. Jebačin, V. Rohrmann, J. Lavrenčič, A. Lilleg, L. Schwentner; podporni člani gg.: dr. J. Kušar, dr. V. Murnik, H. Lindtner; pregledovalca računov gg.: A. Gerkman in J. Rihar.

Pri slučajnostih se oglasi k besedi gosp. Železnikar, kateri pojasnjuje potrebo novega društva in žalostni dosedanji položaj trgovskih nastavljenecv v obče, ter povdarja važnost ustanovitve slovenske trgovske akademije za slovensko trgovstvo, nadejaje se, da se tudi trgovskim nastavljenecem uresniči pregovor „Per aspera ad astra“. (Govoru sledi živahno odobravanje).

Z jako krepkimi besedami je povdarjal gospod dr. Kušar pomen novega društva, kakor tudi ustanovitev trgovske akademije za napredek slovenskega trgovstva, ter predlaga povodom I. rednega občnega zbora, sledečo resolucijo:

Slavni občni zbor skleni:

„I. redni občni zbor slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani pozdravlja z odkrito radostjo sklep slavne trgovske in obrtne zbornice za Kranjsko, s katerim se je zjamčila ustanovitev slovenske trgovske akademije v največjo vspodbudo trgovstva slovenskega in največjega pomena za njegov naraščaj. Ob enem se naroča, da društveni odbor predstoječi sklep da na znanje slavni trgovski in obrtni zbornici; zagotavljajoč slednjo, da bode slovensko trgovsko društvo čim najbolj moralno in dejansko podpiralo to zadevno spremljenje in delovanje slavne trgovske in obrtne zbornice“.

Resolucija je bila jednoglasno sprejeta. (Govorniku sledi vsestransko odobravanje).

Gosp. J. Zupan je stavil predlog, da se v trajen spomin osnovanega strokovnega trgovskega društva pripravljalni odbor pusti in v pripomoček ustanovitve slovenske trgovske akademije predlaga nabiranje prostovoljnih prispevkov, na kar je gosp. L. Jeran nabral 86 kron.

Živahno pozdravljen gospod dr. V. Murnik je v daljšem, jako firem govoru razmotrival žalostni položaj Slovencev v obče, ter grajal lenobo, katero pasemo Slovenci po livadah narodne gnjilobe; konečno je povdarjal, da potrebuje novi trgovski „aparat“ duševnih delavcev in obževal one, ki nam radi prenapornega narodnega delovanja prezgodaj za vedno usahnejo. Vabil je vse na delo v dosego sijajnih uspehov. (Govorniku sledijo burni živijo klici in živahno odobravanje).

Pri odhodu predsednika trgovske in obrtne zbornice gosp. J. Kušarja se mu v imenu odbora za udeležbo opetovano zahvali gosp. Ferdo Kersnik, za kar se gosp. J. Kušar izražal, da bode deloval v prosep društva.

Občnemu zboru je došel od bratskega društva iz Zagreba sledeči brzjav: „Slovensko trgovsko društvo „Merkur“.

„Želeči vašoj današnji glavnoj skupštini najbolji uspeh srdačno Vas pozdravljamo! Hrvatsko trgovačko društvo „Merkur“, Alexander podpredsjednik, Kossar tajnik.

Navdušenost je zavladala za tem do vrhunca, ko so udeleženci z ogorčenim srcem zapeli „Lepa naša domovina“; na kar je predsednik zaključil dnevni red občnega zbora, vabeč na složno delovanje v prid novega društva.

Opomba: Vsi gg. trgovci in trgovski nastavljenci, kateri so se do sedaj prijavili pismeno ali na pristopni poli se smatrajo kot člani in prejmejo v kratkem pristopnice. Ostali pa se vabijo, da se oklenejo prepotrebne in za trgovinsko stalež velevažnega društva z nujno oglasitvijo po dopisnicah na „Slovensko trgovsko društvo Merkur“ v Ljubljani.

A. Ž.

Čiščenje vina.

Nekatera vina, posebno vina, katerim primanjkuje čreslovine, imajo lastnost, da se nočejo očistiti. Mnogokrat preteče leto, a vino je še vedno motno, dasi je tako vino sicer dobro, vendar nima nikdar one vrednosti, kakor bi jo imelo čisto vino.

Vzrok, da se vino moti, je večinoma beljakovina, ki se nahaja v vinu iz grozdja, loči se pa iz vina večinoma na ta način, da se spoji z vinsko čreslovino, a ta spojina se potem poleže na dno posode. Pa tudi z zrakom se veže ta beljakovina, zato vidimo, da postane vino po pretakanju motno. Tudi ta spojina se kmalu vleže in vino postane na to bolj čisto, nego je bilo pred pretakanjem. Ta način čiščenja je naraven in najbolj priprost. Čim večkrat tedaj vino pretočimo, prej se nam učisti.

Vsako vino pa se ne učisti na ta naravni način ali pa se čisti prepočasi, zato se oprijemlje umni kletar umetnih sredstev, da svoj namen prej doseže.

Poleg precejanja ali filtriranja, ki se vrši v posebnih pripravah, je najbolj navadno čiščenje vina z vizjum klejem, čiščenim mizarским klejem, z želatino, z jajčjo beljakovino, z mlekom, s svežo krvjo zdravih živalij, s španjsko glino in pa s kaolinom. Prva čistila delujejo v vinu kemično, zadnji dve pa mehanično.

V velikih kletah se rabi najrajši vizji klej (Hausenblase), ker deluje to čistilo najbolj krepko in ob enem vpliva jako malo na sestavo vina. Vizji klej se napravlja iz mehurjev nekih rib ter se dobiva v večjih mestnih mirodilnicah (drogerijah). Za hektoliter vina zadostujejo 1 do 3 grami tega sredstva, ki se na sledeči način pripravi.

Vizji klej se najprej množini vina primerno stehta, na to s kladivom nekoliko potolče zdrobi v male koščke ter dene v mrzlo vodo namakati. Voda naj se večkrat odlije ter nadomesti s svežo. Ko je voda, ki jo odlijemo, popolnoma čista in se je klej morebiti nekoliko napojil, odtisne se, a mesto vode se doda kleju nekoliko vina. V navadni vodi se klej ne raztopi, pač pa v vinu ali v nekoliko skisani vodi. Opozarjamo pa, da se ne sme rabiti gorke vode ali toplega vina, ker bi se vizji klej spremenil ter izgubil prvotno vrednost in moč. Če se to dogodi, enak je navadni želatini, treba ga je tedaj za isti učinek 6 do 8krat več. Raztopino je dobro precediti skozi tanko tkanino.

Ko smo na ta način pripravili vizji klej, odtcimo iz posode, v kateri se nahaja vino, ki ga hočemo očistiti, kakega pol škafa. Med to vino vlijemo raztopljeni klej ter ga tu dobro pomešamo in sicer najbolje na ta način, da prelivamo vino $\frac{1}{2}$ do 1 meter visoko iz škafa v škaf tako dolgo, da polnijo pene škaf do vrha.

Če postavimo v škaf majhno čisto metlico, na katero pada vino, se to še boljše zmeša in bolj peni. Pene vino vlije naj se na to spet v sod, kateremu smo ga odvzeli ter tu s pomočjo droga z ostalim vinom dobro premeša. Za mešanje se dobijo tudi železne priprave. Najbolj priproste so železne pocinjene palice, ki so pod sredino v pravem kotu upognjene. Upognjeni del je plošnat ter na več krajih preluknjan.

Če smo vino dobro premešali, zatakimo posodo ter pustimo vino kakih 14 dni v miru, da se čistilo vleže. Po tem času pa je treba pretočiti vino v čisto posodo.

(Konec prih.)

Poučni in zabavni del.

Ploskanje.

Znano je, da je notranje in zunanje življenje človeško v nekaki zvezi, da se pojavlja to, kar mislimo in čutimo, večji del tudi v našem govoru, v našem vedenju in kretanju.

Če si vesel, bere ti svet že iz tvoje vnanjosti, da navdaja radost tvojo dušo; vsak pogled, vsaka poteza na

obrazu daje neovrgljivo spričevalo, kaj se godi v tebi; če se ti je pa kaj žalega pripetilo, kaj neveselega zgodilo, ne bo ti treba dolgo čakati, da se oglasi jeden ali drug tvojih znancev, skrbno te poprašuje: „Priatelj, kaj ti pa je, da tako pobešaš svojo glavo?“

In to ne le pri veselju in žalosti, pri radosti in tugi, ne le pri tem ali onem človeku, marveč — z malimi izjemami — pri vseh ljudeh ima vsak pojav duševnega življenja, vsak čut, vsak afekt tudi svoje zunanje znamenje, po katerem ga navadno lahko spoznamo.

Prestavimo se, v duhu v gledališča.

Godba je odigrala overturo, osodepolni zvonec zadoni in nevidna, skrivnostna moč dvigne zastor, ki nam zakriva kulise in dramatične tajnosti.

Že pri začetku igre in tudi mej prvim dejanjem večkrat — pri posebno ganljivih mestih — čul si za seboj ponavljajoče se jeke, ki so te posamezni zelo spominjali na zvok, kateri čuješ, če dleskneš z dlanjo ob drugo. Če si čakal konec prvega akta in se je ta šum, pomešan že z mnogimi drugimi glasovi, katerih definicija spada v akustiko, spremenil v pravi vihar in so tudi tvoji sosede na levi in desni začeli z znojnim obrazom biti s svojimi rokami, tedaj si še pač — nevednež v gledaliških stvareh — začudil, ter vprašal: „Kaj pa pomeni ta ropot?“

In prvi, do katerega bi se bil obrnil, bi ti bil odgovoril: „To ni nikakoršen ropot, to imenujemo ploskanje. Ploskamo pa takrat, kadar nas igranje na odru tako prevzame, da damo tem potom duška svojemu navdušenju!“

Če mi toraj igravec posebno ugaja, tedaj ploskam, in ploskanje je zunanji pojav zadovoljnosti in priznanja, katero čutimo, če predstavljanje na odru po našem mnenju zadošča vsemu, kar zahtevamo in pričakujemo od dobrega igranja, in ker čuješ ploskanje tudi na koncertih, pri predavanjih itd., hočemo to definicijo nekoliko razširiti, tako, da bomo rekli: „S ploskanjem izraža občinstvo zadovoljnost s tem, kar čuje pri javnih produkcijah.“

Ploskanje je toraj nekaj čisto individuvalnega in se ravna jedino ali vsaj z večine po nazorih in težnjah, pred vsem pa po stopinji olike in duševnega obzorja navzočega ljudstva. Za to v največjih slučajih lahko bolje sodimo po ploskanju ljudi, nego pa pravo vrednost tega, kar se nam podaja v gledaliških in koncertnih dvoranah, ali dovršenost in sposobnost nastopajočih igralcev ali umetnikov. Če bi ljudje ploskali le takrat, kadar vidijo res kaj dobrega ali slišijo res kaj lepega, bil bi brez dvojbe mnogemu časnikarju-kritiku prihranjen trud, kateri ga ima takrat, ko iščeč oglašanih, laskavih, prisiljenih trazu ocenjuje to ali ono produkcijo.

Človek bi moral prav za prav le takrat hvaliti ali grajati kako stvar, če jo razume, ali bolje rečeno, če vsaj sam misli, če je vsaj sam za svojo osebo prepričan, da jo razume.

Recimo torej, da se bo pri tej ali drugi muzikalni ali dramatični predstavi vsak član navzočega občinstva

podatke jako visoko računani, potem se vidi, da zvišanje premogovih cen ni prav v nikakem razmerju z zvišanjem delavskih mezd, da so se cene premoga povse nerazmerno in neopravičeno zvišale.

To zvišanje se da percentualno izračunati, ter nam kaže ta račun, da so se cene premoga zvišale:

v Duchovu za 29.8 %, v Britaniji premogokopu za 32.25 %, v Marscheinu za 55 %, v Hermanstadtu za 63.2 %, v Avstriji Karbicu za 76.4 %.

Ako se primerjajo cene, po katerih je največji rabat uživajoči konsument plačeval premog pred štrajkom in po štrajku, se vidi, da se mu je cena zvišala povprek za 45.11 %.

Ne dovolj na tem, se je zvišanje cene uveljavilo tudi za tista naročila, ki so došla premogokopom še pred štrajkom. S tem se je nad trgovci s premogom, nad obrtniki in sploh nad konsumenti izvršilo pravo nasilstvo, kateremu so se morali udati, ker jim brez premoga ni bilo izhajati.

Obrtniki, veliki in mali, se že zdaj ne godi dobro. Konsum gre nazaj, zlasti vsled zvišanja premogovih cen, in tako so te cene postale za vso obrtnijo prave kalamitete.

Na intervencijo interesovanih obrtnikov je naposled minister za trgovino sklical producente premoga in velike obrtnike na razgovor v tej zadevi.

Trgovinski minister je na tem razgovoru priznal, da ta ne gre zgolj na nasprotstva privatnih interesov nego za razmere, ki se tičejo produkcijskih pogojev velikega dela industrije in na tisoče in tisoče delavcev, ki se torej tičejo javnih interesov tudi davčne sile prebivalstva.

Toda ta izvajanja niso ugajala navzočnim lastnikom premogokopov. Izmed vsega, kar je minister povedal, jim je ugajala samo izrek, da se ne smejo prezirati fruktuvacije svetovnega trga, in po tem izreku so tudi nadaljevali svoje poskuse zvišati cene.

Lastniki premogokopov so se pri ti priliki z veliko odločnostjo izrekli zoper vse nasvete, s katerimi se je hotelo doseči znižanje cen, češ, da se hoče pristransko poseči v pristransko poseči v produkcijo. Izrekli so se zoper poddržavljenje in podeželjenje premogokopov, izrekli so se celo zoper določitev maksimalnih cen in zoper monopolizovanje trgovine s premogom. Postavili so se na stališče, da se tudi pri taki neizogibni potrebsčini, kakor je premog, mora producentom pustiti, da določajo cene po svoji volji, da jih torej smejo zviševati, kolikor hočejo, in odklanjali vse pozitivne predloge obrtnikov.

Razgovor ni imel prav nobenega uspeha. Ta razgovor je bil udarec v vodo in tudi po tem razgovoru so lastništva premogokopov od meseca do meseca zviševala premogove cene, kakor se jim je ljubilo, to se pravi, kolikor več so konsumentje povpraševali po premogu, toliko bolj je rasla cena.

(Konec prih.)

Kmetijstvo.

Čiščenje vina.

(Konec.)

Na dičen način kakor vizji klej, pripravlja se želatina, z razločkom, da je treba za 1 hl vina ne samo 2 ampak 8 do 15 gr želatine. Kadar rabimo jajčjo beljakovino, ki je jako dobro in ob enem prav ceno čistilo, naj se precedi beljakovina prej skozi tkanino, da se raztrže jajčja sestava. Rumenjak se navadno odstrani. Kakor vizji klej, meša se jajčja beljakovina najprej v škafih, potem v sodu. Za hektoliter vina treba 2 do 3 beljake. Tudi mleko je za vino dobro čistilo, mora biti pa sveže in posneto. Za hektoliter vina se računi okoli $\frac{1}{4}$ l mleka. Krvi, ki se tudi časih rabi kot čistilo, ne priporočamo, ker prinese lahko v vino tvarine, katerih ni moči potem spraviti iz njega. Tudi ni lahko določiti pravo množino tega čistila.

Če je vino težje nego ista množina čistila, tedaj nima to nobenega učinka, ker se ne more uvesti. To se posebno rado pripeti, če ima vino mnogo sladkorja. V takem slučaju moramo rabiti kaolin ali španjsko glino, ki sta težja od vina. Za hektoliter vina zadostuje navadno $\frac{1}{2}$ do 1 kg kaolina ali pa 5 do 10 dekov španjske gline (Spanische Klärerde). Obe čistili se zmešata najprej v škafu z vinom, potem se vlijete v vino, katero hočemo čistiti.

Zadnji dve čistili delujeta v vinu mehanično, torej drugače nego vizji klej, želatina, jajčja beljakovina, kri itd. Kaolin in španjska glina čistita na ta način, da povlečeta s seboj, kadar se polagata, tvarine, ki vino motijo, v svojem bistvu pa se ne spremenita. Pri porabi gori omenjenih čistil se pa spoji beljakovina s čreslovino v vinu in se deloma strdi. S tem, da se beljakovina strdi, da postane težja in začne padati. Ker pa pregrnejo ta čistila enako tankim mrežicam vse vino, potegnejo ob poganju s seboj vse ono, kar ne more skozi mreno. V vizjem kleju obstoji ta mrena iz celih organskih celic, ki so močno napojene, zato delujejo te že v manjši množini z istim uspehom, kakor večje množine takega čistila, v katerem so celice pretrgane, kakor na pr. želatina. Če vizji klej nekoliko segrejemo, izgubi, kakor smo prej rekli, prvotno moč.

Ako nima vino niti toliko čreslovine, kolikor je treba, da se spoji s čistilom, treba je vinu umetno dodati tega sredstva s taninom.

Rabiti pa se sme samo čist tanin, ker bi lahko dal vinu v nasprotnem slučaju neprijeten okus. Če damo vino v slučajih, kadar se noče učistiti, kar se prigodi lahko pri vinu, ki se ni kuhalo na tropinah, predno ga čistimo, 10 gr tanina, navadno zadostuje. Če čistimo z vizjim klejem, zadostuje nekoliko manj. Črna vina imajo vedno dovolj tanina, ta pa le redko kedaj čistimo. S čistilom izgubi namreč vino nekoliko barve, tanina in

včasih tudi aroma. Ne dé mu torej dobro, če ga preveč čistimo. Majhne množine pa prenaša lahko vsako vino brez posebne škode. V velikih kletah rabijo navadno za bela vina vizji klej, želatino, jajčjo beljakovino, za črna pa navadno samo zadnje čistilo.

Razun tedaj, ko hočemo imeti vino prej čisto, priporoča se čiščenje tudi tedaj, kadar dobi vino neprijeten duh ali okus, če ima slabo barvo, ali preveč barve, potem tudi, če je vino bolešno, šrbko in se nam zdi, da bo trajalo. Kipečih vin pa ne moremo na ta način čistiti, marveč samo s pretakanjem ali precejanjem (filtracijo). Predno čistimo na veliko, dobro se je prej prepričati s poskušnjo v steklenici, kako deluje čistilo.

Poučni in zabavni del.

Grafologija.

Piše K. L.

I

V dolgočasnih kopališčih sosebno zdrav človek drug zega početi ne ve, kakor da zabaja redno trikrat na na pošto po pisma in razglednice, ki prinašajo, če drug zega ne, vsaj pozdravov . . .

Ogledoval sem baš došlo razglednico iz Medvod, s katero so me počastile nedeljske kolesarice in razreševal zagonetne podpise . . .

„Gospod Svetič, dobro jutro“!

Bliskoma sem se ozrl.

„Ah! . . . Vi?“ In zavzet sem zrl nekaj hipov v njene velike, izrazne oči, ki so dajale vsemu obličju izraz izredne živahnosti.

Poznal sem jo že dlje časa, a seznanila sva se šele pred kratkim na zadnjem plesu. Govorila sva po kratkem uvodu že brez fraz in zaupno . . . Zakaj tudi ne? . . . Ona dražestno dekle osemnajstih let in jaz visokošolec in častnik v rezervi.

„Kak slučaj mi naklanja srečo . . .“ poklonil sem se uljudno.

Podala mi je roko.

„Razglednice oddajam“.

„Smem jih videti?“ . . . delal sem radovednega.

„Ne vem . . . pa naj že bo . . . Ta je za mojo najljubšo prijateljico in te so za moje bratrance“.

„A . . . a . . . Kako pozorni ste in kako pri srčnih pozdravov jim pošiljate, tem bratrancem“.

„Kako? . . . Vi mislite . . . slutite — morda . . .“

„Nič ne ugovarjate, že vem . . . Saj imam tudi jaz nekaj tacih sestričen“.

„Aha! . . . veliko? — postala je radovedno.“

Delal sem se zaglobljenega v njeno pisavo.

„Ta je vaša pisava, Vas podpis in manupropij . . . Prav Vaš značaj izražajo!“

„Ste li grafolog? . . . Znete-li razrešiti značaje iz pisav?“

„Da, gospica, bavim se s predmetom že dlje časa, a damam ne razrešim rad njih značaje. Tu treba redno zatajiti svoje učenjaško stališče in biti galanter . . .“

„O . . . o . . . kako ste poredni! . . . Kaj mislite, da je resnica o ženskah tako obupna, da se je niti priznati ne sme! . . .“

„Ne vem . . . Sama najraje vara, in ljubi tudi le laske in zabavo . . .“

Resnica in ženske! . . . Brrr . . .“

„Da, da moje vrstice, mnogo jih je tacih . . . O meni pa itak veste, da sovražim poklone“.

„Da, da . . . res . . . Ko sem bil prvega napravil, ste mi prizanesli velikodušno, pri drugem bi me kmalu odslovili, da ne bi bil pravočasno utihnil . . .“

„Prosim Vas, bodite tako prijazni in razrešite moj značaj po učenjaški“.

„No, dobro! . . . Le obljubiti morate, da ostaneva prijatelja“.

„Da . . . le, če poveste resnico“.

„Tedaj . . . tale izredno veliki G., kateremu slede nerazmerno majhne črke, ki se tem bolj izmanjšujejo, čim dlje so od začetnice, kaže, da ste dovzetna za višje cilje, da imate celo v srečnih trenutkih kako izborno-izvirno idejo, a potrebnih močij, vsaj za sedaj, še nimate, da bi jo izvršili . . .“

„Velika ideja torej, ki se razkadi v prazen nič! . . . morda res!“

„Tule a tule, ki na vrhu nekako zijajo, kažejo, da radi pripovedujete, kar doživljate . . .“

„Da res . . . Moja prevelika zaupljivost mi je že nešteto krat škodovala“.

„Tele voljne in zaokrožene poteze pri vsej pisavi, sosebno pri n, m in u kažejo, da skušate z žensko milino in prijaznostjo ublažiti razne neprijetnosti v življenju, da se sploh bojite ostrih, odločnih korakov“.

„Tako“?

„Ti okraske pri začetnicah, tako lepo po polževo zaviti značijo, da kaj radi v zrcalu občudujete svojo lepoto in si navijate lase“.

„O . . . o . . . to pa ni učenjaško, Vi porednež, Vi!“

„Pisava kaže, da ljubite lepe toalete, ter da skušate dopadati“.

„Res?“ vprašala je z nekim strahom, kakor bi se bala, da ne ši razrešil še drugih skrivnostij.

„Vaš podpis tu-le! . . . Vera Rudež! . . . Zadnja poteza pri V. kaže Vaše idealne polete, izgublja se nekamo v meglene višave . . . R. in nekaj drugih začetnic pišete, kakor jih tiskajo . . . to znači, da ste se povzpeli do precejšne izobrazbe, da ljubite umetnost, ter da se morda celo sami poskušate na tem polju. Vaš manupropij je vsekakor nenavaden . . . Nekaj nenavadnega, koje vsa Vaša pisava, kakor se izraža to tudi na Vašem obličju! Z Vašim manupropijem spletate svoje ime, kakor kača svojo žrtev . . . Zadnji kolobarji se izgubljajo v ozko valovito črto . . . Dozdeva se mi, da